

טבת התשע"ג

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

ה"אותות" והחרטומים

לפרשת וארא (על פי שיעור של הרבנית שרון רימון)

את-יְדֵי בְּמִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת-צְבֹאתַי אֶת-עַמִּי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁפְטִים גְּדֹלִים. הַ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי-אֲנִי ה' בְּנֹתֵי אֶת-יְדֵי עַל-מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם.

6. שמות ז':

(ח) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר: (ט) כִּי יִדְבַר אֲלֵכֶם פְּרַעֲהַ לֵאמֹר תֵּנוּ לָכֶם מוֹפֵת וְאָמַרְתָּ אֶל אֶהֱרֹן קַח אֶת מִטְּךָ וְהִשְׁלַךְ לִפְנֵי פְרַעֲהַ יְהִי לְתַנּוּן: (י) וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶל פְּרַעֲהַ וַיַּעֲשׂוּ כֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' וַיִּשְׁלַךְ אֶהֱרֹן אֶת מִטְּהוֹ לִפְנֵי פְרַעֲהַ וּלְפָנָיו עָבְדוּ וַיְהִי לְתַנּוּן: (יא) וַיִּקְרָא גַם פְּרַעֲהַ לַחֲכָמִים וּלְמַכְשָׁפִים וַיַּעֲשׂוּ גַם הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בְּלִהְטִיהֶם כֵּן: (יב) וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מִטְּהוֹ וַיְהִיו לְתַנּוּנִים וַיִּבְלַע מִטְּהַ אֶהֱרֹן אֶת מִטְּתָם: (יג) וַיַּחֲזֶק לֵב פְּרַעֲהַ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה':

7. בראשית, מ"א, ל"ח - ל"ט:

"ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו... ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת..."

8. ההשוואה בין שני סיפרי החרטומים בתורה:

שמות ז'	בראשית מ"א	
חשש פרעה	"ויהי בבוקר ותיפעם רוחו" (פסוק ח') - חשש מהחלומות.	חשש פרעה
נושא ההתמודדות	חלומות פרעה.	המטה והתנין.
האישים המתמודדים	החרטומים ויוסף	החרטומים ואהרון.
יתרון העברים על	החרטומים אינן מצליחים לפתור	"ויבלע מטה אהרון את מטותם"

1. שמות ד' ה':

למען יאמינו כי נראה אליך ה' אלוקי אבותם אלוקי אבותם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב:

2. הלכות יסודי התורה, פרק ח' הלכה א':

משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה, שהמאמין על פי האותות יש בלבו דופי שאפשר שיעשה האות בלט וכשוף, אלא כל האותות שעשה משה במדבר לפי הצורך עשאו, לא להביא ראיה על הנבואה, היה צריך להשקיע את המצריים... וכן שאר כל האותות. ובמה האמינו בו? במעמד הר סיני שעינינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר...

וזהו שאמר לו הקב"ה בתחילת נבואתו בעת שנתן לו האותות לעשותן במצרים ואמר לו ושמעו לקולך, ידע משה רבינו שהמאמין על פי האותות יש בלבבו דופי ומהרהר ומחשב והיה נשמט מלידך ואמר והן לא יאמינו לי, עד שהודיעו הקב"ה שאלו האותות אינן אלא עד שיצאו מצרים ואחר שיצאו ויעמדו על ההר הזה יסתלק הרהור שמהרהרין אחריך.

3. שמות ד', כ"א:

ויאמר ה' אל משה בלכתך לשוב מצרימה ראה כל המפתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את לבו ולא ישלח את העם:

4. שמות ה', א' - ג':

א ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל-פרעה כה-אמר ה' אלקי ישראל שלח את-עמי ויחגו לי במדבר. ב ויאמר פרעה מי ה' אשר אשמע בקלו לשלח את-ישראל לא ידעתי את-ה' וגם את-ישראל לא אשלח. ג ויאמרו אלקי העברים נקרא עלינו נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה לה' אלקינו פן-יפגענו בדבר או בחרב.

5. שמות ז', ג'-ה':

ג ואני אקשה את-לב פרעה והרביתי את-אתתי ואת-מופתי בארץ מצרים. ד ולא-ישמע אלכם פרעה ונתתי

11. דניאל, א' י"ט:

(יט) וַיְדַבֵּר אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלֹא נִמְצָא מִכֵּלָם כְּדָנְיָאֵל חֲנֻנְיָהּ מִיִּשְׂרָאֵל וְעֲזַרְיָהּ וַיַּעֲמָדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: (כ) וְכָל דָּבָר חֲכָמַת בִּינָה אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ מֵהֶם הַמֶּלֶךְ וַיִּמְצְאוּ עֹשֶׂר יָדוֹת עַל כָּל הַחֲרֻטָּמִים הָאֲשֵׁפִים אֲשֶׁר בְּכָל מַלְכוּתוֹ:

12. דניאל, ב', מ"ז:

עֵנָה מִלְפָּא לְדָנְיָאֵל וְאָמַר מִן קִשְׁט דִּי אֶלְהֻכוֹן הוּא אֱלֹה אֱלוֹקִין וּמְרָא מַלְכִּין וְגַלְה רְזִין דִּי יְכַלְתָּ לְמַגְלָא רְזָה דְנָה: תְּרַגּוּם: עֵנָה הַמֶּלֶךְ לְדָנְיָאֵל וְאָמַר בְּאִמַּת אֱלוֹקֵיכֶם הוּא אֱלוֹקֵי הָאֱלוֹקִים וְאֲדוּנֵי הָאֲדוּנִים, שְׁהֵי יִכּוּלְתֶם לְגַלוֹת אֵת הַסּוּד הַזֶּה.

13. שמות ד', ל"א:

כֹּט וַיִּלְךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאסְפוּ אֶת-כָּל-זָקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. ל וַיְדַבֵּר אֶהֱרֹן אֶת כָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-דִּבֶּר ה' אֶל-מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֵתָת לְעֵינֵי הָעָם. לֹא וַיֹּאמֶן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי-פָקֵד ה' אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת-עֲנִיָּם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ.

פני החרטומים	את החלום, ויוסף מצליח	
בליעה	"ותבלענה השיבולים הדקות את השיבולים הבריאות"	"ויבלע מטה אהרן את מטותם"
הכרה בה'	"ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו. ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת..."	"ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלוקים היא"

9. יחזקאל כ"ט:

(א) בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂירִית בְּעֶשְׂרֵי בָשָׁנִים עָשָׂר לַחֲדָשׁ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר: (ב) בֶּן אָדָם שִׁים פְּנִיךָ עַל פְּרֻעַה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהִנְבֵּא עֲלָיו וְעַל מִצְרַיִם כֻּלָּה: (ג) דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי ה' הִנְנִי עֹלֵיךָ פְּרֻעַה מֶלֶךְ מִצְרַיִם הַתְּנִים הַגְּדוֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יֶאֱרִיו אֲשֶׁר אָמַר לִי יֶאֱרִי וְאֲנִי עֹשִׂיתִנִּי: (ד) וְנִתְּתִי חֲחִים בְּלַחֲיִיךָ וְהַדְּבַקְתִּי דָגְתִי יֶאֱרִיךָ בְּקִשְׁקֻשְׁתֵּיךָ וְהִעֲלִיתִךָ מִתּוֹךְ יֶאֱרִיךָ וְאֵת כָּל דָּגְתִי יֶאֱרִיךָ בְּקִשְׁקֻשְׁתֵּיךָ תַּדְבֵּק: (ה) וְנִטְשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אֹתְךָ וְאֵת כָּל דָּגְתִי יֶאֱרִיךָ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל לֹא תֹאסֹף וְלֹא תִקְבֹּץ לַחֲיַת הָאָרֶץ וְלַעוֹף הַשָּׁמַיִם נִתְּתִיךָ לְאֹכְלָהּ: (ו) וַיְדַעוּ כָּל יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' יַעַן הָיוּתֶם מִשְׁעַנְתִּי קִנְיָה לְבַיִת יִשְׂרָאֵל:

10. ילקוט שמעוני, תורה, פרשת וארא, רמז קפא:

'קח את מטך והשלך לפני פרעה' - אמר הקב"ה: רשע זה מתגאה וקרא עצמו תנין, דכתיב 'התנים הגדול'; לך ואמור לו: ראה מטה זה הוא עץ יבש ונעשה תנין ויש בו רוח ונשמה והוא בולע כל המטות וסופו לחזור עץ יבש, אף אתה בראתי אותך מטפה סרוחה ונתתי לך מלוכה ונתגאה אתה ואמרת 'לי יאורי ואני עשיתני', הריני מחזירך לתהו ובהו! אתה בלעת כל מטות שבטי ישראל הריני מוציא בלעך מפיד!

10. דניאל, ב':

(א) וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבֻכַדְנֶצַּר חָלַם נְבֻכַדְנֶצַּר חֲלָמוֹת וַתִּתְפָּעֵם רוּחוֹ וַשְּׁנָתוֹ נִהְיְתָה עֲלָיו: (ב) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְקָרָא לַחֲרֻטָּמִים וְלֹאֲשָׁפִים וְלְמַכְשָׁפִים וְלְפִשְׁדִּים לְהַגִּיד לְמֶלֶךְ חֲלָמָתָיו וַיִּבְאוּ וַיַּעֲמָדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: (ג) וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ חֲלוֹם חֲלָמָתִי וַתִּפְּעֵם רוּחִי לְדַעַת אֶת הַחֲלוֹם: